

Folketingets Kommunaludvalg

Ministeren

Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 23.10.08

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail vfm@vfm.dk

LOL/ J.nr. 2008-6387

+ bilag

Under henvisning til Folketingets Kommunaludvalgs brev af 3. september 2008 følger hermed velfærdsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 160 (KOU Alm. del). Spørgsmålet er stillet af ikkemedlem af udvalget (MFU) Morten Messerschmidt (DF).

Spørgsmål nr. 160:

"Ministeren bedes give en vurdering af det forslag til simplificering af valglovens § 2, som foreningen Danes Worldwide har udarbejdet og hvoraf det fremgår, at foreningen foreslår valglovens § 2 ændret til at lyde sådan: "Personer, der opholder sig i udlandet, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 10 år efter udrejsen"."

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Velfærdsministeriet indhentet en udtalelse fra Justitsministeriet, under hvis ressort fortolkning af grundloven og EU-retten henhører.

Justitsministeren har i den anledning udtalt følgende:

"1. Foreningen Danes Worldwide har i en henvendelse til bl.a. Folketingets Kommunaludvalg rejst spørgsmål om en ændring af folketingsvalglovens § 2, således at det gøres muligt for danske statsborgere i udlandet, der agter at vende tilbage til riget, at udøve deres stemmeret i en periode på op til 10 år efter udrejsen.

Foreningen har i den forbindelse pegt på en række forhold, som efter foreningens opfattelse taler for at ændre den gældende ordning i den danske folketingsvalglov. Der henvises i den forbindelse til et notat, som foreningen har udarbejdet, og hvori det anføres, at "lovgivningen ved at fravige Grund-

lovens krav om "fast bopæl" i Danmark i en række forskellige situationer har skabt en forskelsbehandling blandt danske i udlandet, der strider mod almindelige retsgrundsætninger om ligebehandling, såvel i relation til dansk ret som EU-retten."

2. Grundlovens § 29, stk. 1, har følgende ordlyd:

"Valgret til folketing har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og har opnået den i stk. 2 omhandlede valgretsalder, medmindre vedkommende er umyndiggjort. Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret."

Som det fremgår, er det bl.a. en betingelse for valgret, at man har fast bopæl i riget. De nærmere betingelser for, hvornår bopælskravet anses for opfyldt, fremgår af folketingsvalglovens § 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 23. juni 2008 om valg til folketinget.

3. Regeringen nedsatte i april 2003 et sagkyndigt udvalg vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold.

Udvalget, som havde professor dr. jur. (nu højesteretsdommer) Jens Peter Christensen som formand, og som derudover som medlemmer bl.a. havde to professorer fra universiteterne, der var kyndige i statsforfatningsret, fik til opgave at undersøge mulighederne for, hvorledes kredsene af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, i videst muligt omfang kan udvides inden for rammerne af grundloven.

Valgretsudvalget afgav i oktober 2003 sin betænkning vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold (betænkning nr. 1432/2003). I betænkningen (side 23 f.) er udvalgets overvejelser om grundlovens krav om fast bopæl i riget og rammerne for lovgivningsmagtens regulering sammenfattet på følgende måde:

"Efter udvalgets opfattelse må der ved fortolkningen af bopælskravet tages udgangspunkt i en naturlig sproglig forståelse af ordene "fast bopæl i riget". En sådan fortolkning taler for, at der i grundlovens § 29, stk. 1, som udgangspunkt ligger et krav om, at en person for at have valgret til Folketinget faktisk skal bo i riget. Efter en naturlig sproglig forståelse har en person bopæl på det sted, hvor vedkommende almindeligvis opholder sig, når vedkommende ikke er midlertidigt fraværende, f.eks. på grund af arbejde, rejser eller lignende, hvor man typisk er sammen med sin nære familie, og hvor den pågældende har sine væsentligste ejendele. Et sådant bopælsbegreb er beslægtet med det bopælsbegreb, som benyttes i folkeregisterlovgivningen.

Denne forståelse af grundlovens bopælskrav er efter udvalgets opfattelse i overensstemmelse med, hvad der kan udledes af

den gældende og de tidligere grundloves forarbejder, ligesom en formålsfortolkning efter udvalgets opfattelse peger i samme retning. Såvel Rigsdagens (Landstingets) som domstolenes og Indenrigsministeriets praksis vedrørende forståelsen af grundlovens bopælsbegreb viser efter udvalgets opfattelse ligeledes, at der ved et udlandsophold skal særlige holdepunkter til for at antage, at vedkommende alligevel har bevaret sin faste bopæl i riget.

Efter udvalgets opfattelse indebærer denne forståelse af grundlovens bopælskrav, at midlertidige afbrydelser af kortere varighed ikke kan være til hinder for, at den pågældende fortsat anses for at have fast bopæl i riget. Det må gælde, selv om den pågældende ikke har opretholdt sin hidtidige bolig i riget under udlandsopholdet.

...

Efter udvalgets opfattelse har den udvidelse af kredsen af valgberettigede, som siden 1970 er gennemført ved ændringer af folketingsvalgloven, betydet, at lovgivningen har strakt sig meget vidt sammenlignet med, hvad der ville følge af en naturlig forståelse af kravet i grundlovens § 29 om fast bopæl i riget.

Det er udvalgets opfattelse, at der – i lyset af de udvidelser af kredsen af personer med valgret, lovgivningsmagten allerede har foretaget – må antages kun at være plads til meget begrænsede yderligere udvidelser af den kreds af personer med dansk indfødsret, som uanset udlandsophold kan anses for at opfylde bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1. En udvidelse af kredsen af personer, som har valgret uanset udlandsophold, vil efter udvalgets opfattelse kun kunne komme på tale for personer, som forholdsvis kortvarigt og midlertidigt har taget ophold i udlandet, og som har bevaret en reel tilknytning til riget, der kan siges at svare til den, der opnås ved faktisk fast bopæl.

Det vil efter udvalgets opfattelse være grundlovsmæssigt udelukket at udstrække kredsen af personer, der anses for at have fast bopæl i riget under udlandsophold til trods for, at deres fravær fra riget er af længerevarende og mere fast karakter, videre end den afgrænsning af kredsen, der med udvidelsen i 1980 allerede er sket ved folketingsvalglovens § 2, stk. 2."

Valgretsudvalget overvejede – i lyset af disse generelle overvejelser om grundlovens krav om fast bopæl i riget og rammerne for lovgivningsmagts regulering – en række konkrete modeller for udvidelser af kredsen af personer med dansk indfødsret, der anses for at have fast bopæl i riget under midlertidigt ophold i udlandet.

Blandt de modeller, som udvalget overvejede, fandt udvalget, at personer (med tilhørende samlevende ægtefælle/registreret partner eller ugifte samlevende), der agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen, inden for rammerne af grundloven kan anses for at have fast bopæl i riget. Dette gjaldt efter udvalgets opfattelse uanset årsagen til udlandsopholdet. Herud-

over anså udvalget det ikke for muligt inden for rammerne af grundloven at udvide kredsen af danskere, der har valgret under udlandsophold. Der kan herved nærmere henvises til betænkningen (side 25 ff. og side 309 ff.).

Udvidelsen til at omfatte alle danskere (fyldt 18 år), der agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen, fremgår nu af folketingsvalglovens § 2, stk. 3, som blev indsat ved lov nr. 438 af 9. april 2004 om ændring af lov om valg til Folketinget.

4. Regeringen noterede sig, som der også blev givet udtryk for i det pågældende lovforslag til ændring af folketingsvalgloven, resultatet af den undersøgelse, som Valgretsudvalget havde foretaget. I den forbindelse blev der bl.a. anført følgende i lovforslagets almindelige bemærkninger (pkt. 3.3.2.):

"Regeringen har således noteret sig, at udvalget blandt de af udvalget overvejede modeller alene har fundet, at personer, der agter at vende tilbage til riget inden for to år efter udrejsen, med tilhørende samlevende ægtefæller og registrerede partnere samt ugifte samlevende inden for rammerne af grundloven kan anses for at have fast bopæl i riget.

.....

Det er regeringens opfattelse, at der ikke skal kunne herske tvivl om, at de forslag til udvidelse af den kreds af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, der gennemføres ved lov, er i overensstemmelse med grundloven.

På den baggrund indeholder dette lovforslag alene forslag om udvidelse af den kreds af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, som er i overensstemmelse med Valgretsudvalgets vurdering af rækkevidden af grundlovens bopælskrav."

Jeg kan henholde mig til det anførte om regeringens overvejelser om udvidelse af kredsen af personer med dansk indfødsret, der uanset ophold i udlandet anses for at have fast bopæl i riget. Som regeringen også gav udtryk for i forbindelse med den seneste ændring af folketingsvalgloven, er det regeringens opfattelse, at der ikke skal kunne herske tvivl om, at de forslag, der gennemføres ved lov, er i overensstemmelse med grundloven.

5. Endelig kan jeg tilføje, at der i forbindelse med ændringen af folketingsvalgloven blev rejst spørgsmål om lovforslagets forenelighed med EU-retten. Det skete ved spørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004 fra daværende medlem af Folketinget Poul Nødgaard (DF). I den daværende indenrigs- og sundhedsministers vedlagte besvarelse af 7. april 2004 er der udførligt redegjort for lovforslagets forhold til EU-retten og i den forbindelse de grunde, der fører frem til, at lovforslaget ikke er i strid med EU-retten."

Jeg kan henholde mig til det i svaret anførte.

Karen Jespersen

/ Louise Brandt Olsen

Bilag vedlagt: Besvarelse af 7. april 2004 på spørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004.